

Omwenteling in de overlijdensschadeberekening

De berekening van overlijdensschade en artikel 6:108 BW

Prof. Arno Akkermans

- 1. Berekenen, verrekenen en vertekenen**
=> het oude systeem lokt strategisch manoeuvreren uit
- 2. Schadeberekening en procedurele rechtvaardigheid**
=> de intrinsieke meerwaarde van een berekening die nabestaanden kunnen volgen
- 3. Economische eenheid en gescheiden vorderingsrechten**
=> verdeling van de totale schade over de verschillende gerechtigden: hoeft niet, kan wel, maakt voor de uitkomst niet uit

Berekenen, verrekenen en vertekenen

Artikel 108

- 1 Indien iemand ten gevolge van een gebeurtenis waarvoor een ander jegens hem aansprakelijk is overlijdt, is die ander verplicht tot vergoeding van schade door het derven van levensonderhoud:
  - a. aan de niet van tafel en bed gescheiden echtgenoot, de geregistreeerde partner en de minderjarige kinderen van de overledene, tot ten minste het bedrag van het hun krachtens de wet verschuldigde levensonderhoud;
  - b. [andere bloed- of aanverwanten van de overledene, mits levensonderhoud]
  - c. en d. [samenwoners + levensonderhoud]

“[eisers] hebben in beginsel recht op een vergoeding waarmee zij kunnen blijven leven in de stand waarin zij gewend waren te leven en waarin zij vermoedelijk zouden hebben geleefd in de hypothetische situatie zonder ongeval. Om de hoogte van die vergoeding te kunnen begroten moet eerst worden vastgesteld hoe hoog het gezinsinkomen vermoedelijk zou zijn geweest in de hypothetische situatie zonder ongeval en welk deel van dat gezinsinkomen dan zou zijn gebruikt voor het levensonderhoud van [eiseres sub 1] en van de kinderen. Op die manier wordt hun individuele behoefte vastgesteld. Vervolgens moet worden vastgesteld welke middelen [eisers] in de werkelijke situatie feitelijk ter beschikking staan om te voorzien in hun levensonderhoud. Voor zover die middelen niet toereikend zijn om te voorzien in de vastgestelde behoefte, is sprake van behoeftigheid (schade) en bestaat recht op een vergoeding.”

Huidige berekeningswijze

- Onderscheid vaste en variabele lasten
- Voor ieder van gerechtigden
- Vaste lasten lopen ongewijzigd door
- Variabele lasten worden lager ivm wegvallen gezinslid
- Toedeling variabele lasten adhv de 'Amsterdamse schaal'
- Ook opkomende voordelen moeten worden toegerekend aan afzonderlijke gezinsleden

Amsterdamse schaal

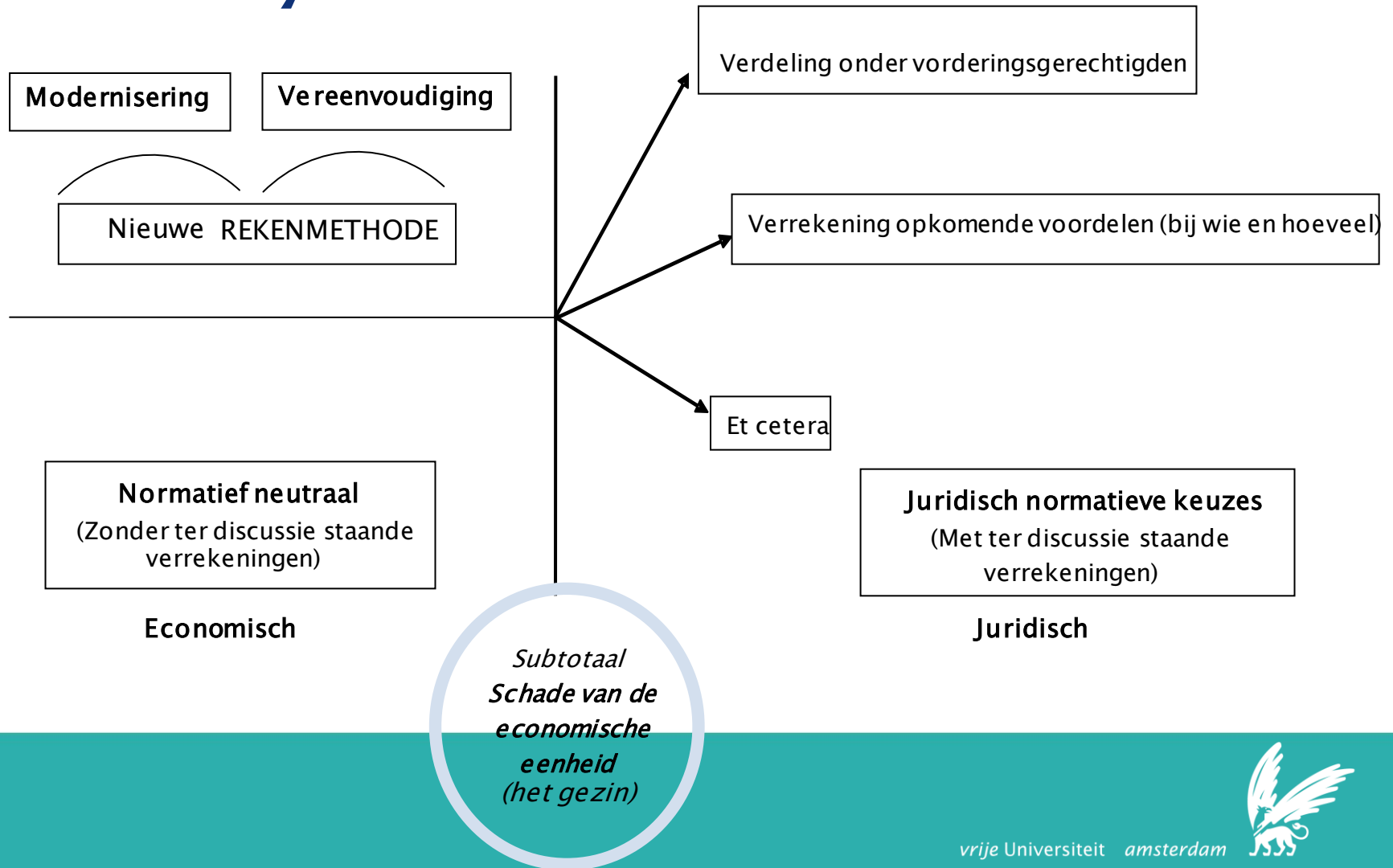
Man:	100	
Vrouw:	100	
Kind ouder dan 17 jaar:		80
Kind 15, 15 jaar:	75	
Kind 13, 14 jaar:	70	
Kind 11,12 jaar:	65	
Kind 9, 10 jaar:	60	
Kind 8 jaar:	55	
Kind 7 jaar:	50	
Kind 6 jaar:	45	
etc.		

Problemen o.a.

- Amsterdamse schaal is verouderd
- Verdeling vaste lasten / variabele lasten lokt strategisch manoeuvreren uit => hoe meer vaste lasten bij gezinslid dat niet de voordelen krijgt toegerekend (in de regel: de kinderen) hoe meer schade er overblijft na verrekening
- Vaste lasten zijn in werkelijkheid helemaal niet statisch en verschillen van periode tot periode
- Aandeel vaste lasten van de kinderen niet altijd daadwerkelijk beschikbaar voor voldoen van vaste lasten
- Huidige rekenmethode wordt als problematisch ervaren omdat zij tot contra-intuïtieve of zelfs onwerkelijke uitkomsten kan leiden
- Velen kunnen methode niet meer uitleggen aan nabestaanden

Nieuwe systeem

Schadeberekening en procedurele rechtvaardigheid

De intrinsieke meerwaarde v/e berekening die nabestaanden kunnen volgen

- Overlijden naaste is emotioneel belastende gebeurtenis
- Schadevergoeding beoogt de financiële gevolgen van het verlies goed te maken
- Afwikkeling overlijdensschade wordt onderdeel van verwerkingsproces

De intrinsieke meerwaarde v/e berekening die nabestaanden kunnen volgen

- Of mensen zich rechtvaardig behandeld voelen hangt sterk af van ervaren procedurele rechtvaardigheid
- Met name in ‘alarmerende’ situaties zijn mensen extra gevoelig voor determinanten van procedurele rechtvaardigheid
- Zeker waar het verlies in werkelijkheid toch niet met geld valt goed te maken, is procedurele rechtvaardigheid extra belangrijk

De intrinsieke meerwaarde v/e berekening die nabestaanden kunnen volgen

- Determinanten van procedurele rechtvaardigheid onder andere het (naar behoefte) kunnen participeren in het proces
- Mate van begrijpelijkheid van kernelementen van het proces, zoals berekening van de schadevergoeding, zijn bepalend voor mate waarin mensen kunnen participeren
- Daarmee wordt dat ook een kernelement voor ervaren procedurele rechtvaardigheid

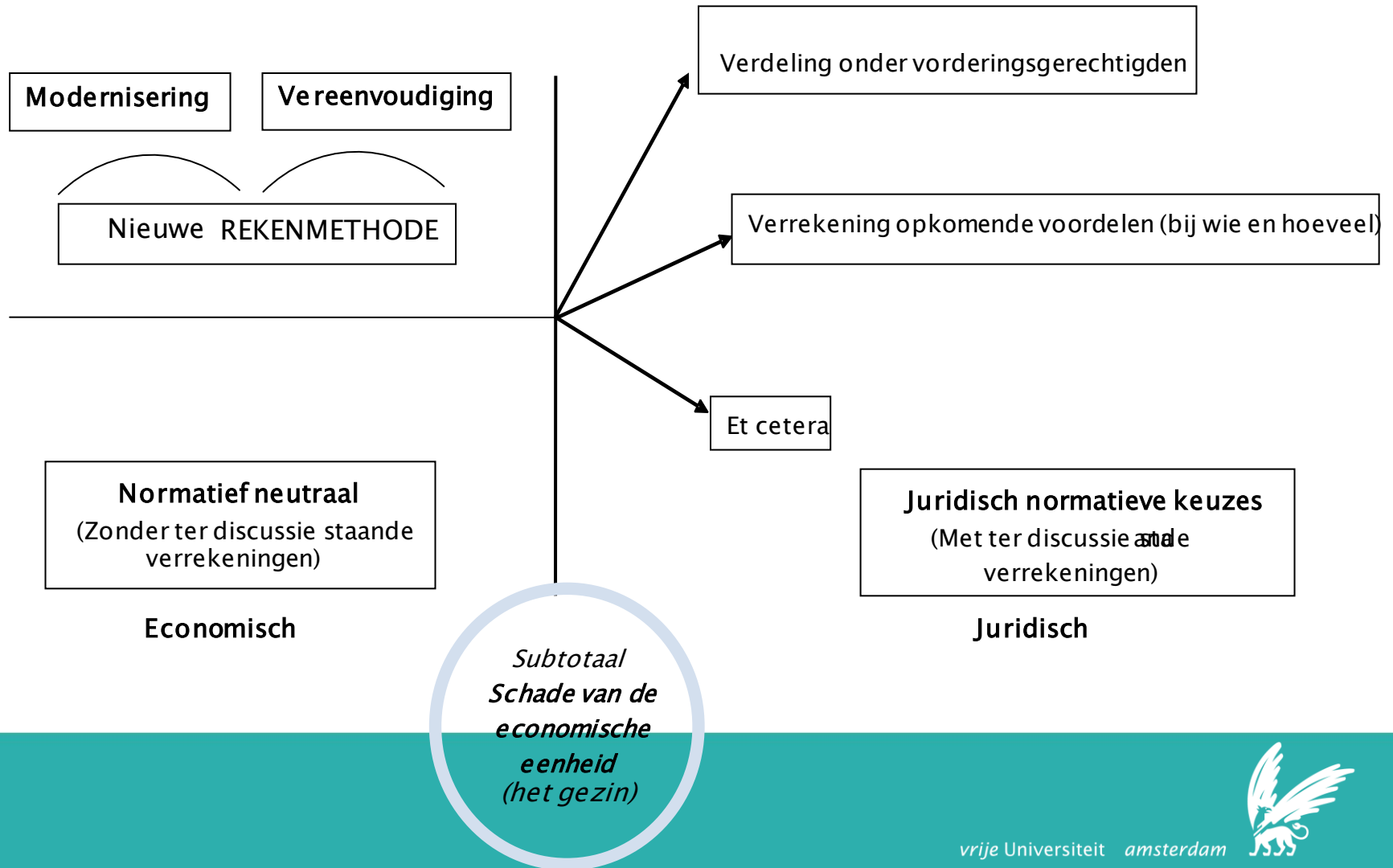
De intrinsieke meerwaarde v/e berekening die nabestaanden kunnen volgen

- Het oude systeem is slecht tot niet te volgen, lokt strategische discussies uit die bijgevolg evenmin zijn te volgen
- Heeft daarom relatief hoog risico van ervaren onrechtvaardigheid, en daarmee van secundaire victimisatie
- Het nieuwe systeem heeft veel betere papieren voor ervaren rechtvaardigheid
- En daarmee meer kans om het verlies een beetje goed te maken

Economische eenheid en gescheiden vorderingsrechten

Economische eenheid is uitgangspunt

- Nabestaanden hebben ieder een eigen vorderingsrecht
- Vloeit voort uit systeem van het vermogensrecht: een gezin is wel een economische eenheid, maar geen rechtspersoon
- Ouder kan bij afwikkeling handelen namens zichzelf en tevens als wettelijk vertegenwoordiger van de kinderen
- In het oude systeem is berekenen per gescheiden vorderingsrecht noodzakelijk, aanleiding voor discussie en opent mogelijkheid van manipulatie met het oog op verrekening opkomende voordelen
- In het nieuwe systeem wordt verrekend met de totale schade
- Individuele vorderingsrechten *hoeven* niet te worden gespecificeerd: het maakt voor de totale schade niet uit
- Aanbeveling: als het niet nodig is, doe het dan ook niet
- Als aanleiding is om *wel* te specificeren: op basis gegevens Nibud

Indien toch verdeling, dan volgens NIBUD-tabel

aantal kinderen in gezin	%% totaal kinderen	%% per kind	%% ouder ouders
1	17%	17%	83%
2	26%	13%	74%
3	33%	11%	67%
4	40%	10%	60%

Moet wel voor ieder jaar apart worden vastgesteld

Verdelen en verrekenen

- Als er niet verdeeld wordt, zullen in beginsel alle voordelen worden verrekend over de totale niet geïndividualiseerde schade.
- Als er wel verdeeld wordt, dienen de voordelen na de verdeling in de berekening meegenomen te worden.
- Indien een voordeel in aanmerking wordt genomen, zal moeten worden bekeken aan wie dit toebehoort, waarna het bedrag op de individuele schadevergoeding in mindering wordt gebracht.
- Vervolgens kunnen de bedragen (schadevergoeding per vorderingsgerechtigde), indien gewenst, weer bij elkaar worden opgeteld.

Verdelen en verrekenen

- Als altijd dient echter eerst te worden onderzocht of het voordeel wel in de berekening mag worden betrokken, of dat deze buiten beschouwing dient te worden gelaten
- Problematiek blijft zoals die in het huidige systeem is
- Voorstellen denktank over verrekening

Voorstellen denktank verrekening

Onderscheid maken tussen drie categorieën

1. Geen discussie, gewoon verrekenen (periodieke voordelen)
2. Geen discussie, alleen werkelijk genoten voordeel verrekenen (o.a. eenmalige uitkeringen die ook zonder ongeval ooit tot uitkering zouden zijn gekomen => voordeel is dan alleen tijdsverschil)
3. Soms toch discussie: verrekenen, tenzij (eenmalige voordelen)

Fortaitair bedrag vrijlaten? => mogelijk iets voor de toekomst